

Vergaderjaar 1990–1991

21 913

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 (herziening van de tariefindeling voor rechtkundige diensten)

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 29 november 1990

De vaste Commissie voor financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen met betrekking tot dit wetsvoorstel.

Onder het voorbehoud dat de regering tijdig zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

I. 1. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich met doel en strekking van dit wetsvoorstel verenigen. Zij hadden nog een vraag in verband met de overgangsbepalingen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden ermee instemmen dat op de rechtkundige diensten door advocaten en procureurs structureel het algemene BTW-tarief wordt toegepast en het verlaagde tarief voor deze diensten wordt afgeschaft. Zij namen met de regering aan dat de definitieve EG-harmonisatie Richtlijn daar ook wel op zal uitkomen, gelet op de aard van deze diensten. Hoe behandelen de overige lidstaten deze diensten in de BTW? Welke andere categorieën prestaties waarop Nederland thans het verlaagde tarief toepast, gaan in het voorliggende EG-voorstel naar het hoge tarief en welk budgettair gevolg zou dit per categorie hebben?

Zij vroegen waarom – en in hoeverre het belangrijk is anders dan wegens het budgettaire effect – het wetsvoorstel per 1 januari 1991 kracht van de wet krijgt.

In de memorie van toelichting wordt het reeds in de Miljoenennota 1991 uitgesproken voornemen bevestigd om per 1 januari 1991 op de zogenaamde ambtelijke werkzaamheden van notarissen en gerechtsdeurwaarders niet langer een vrijstelling toe te passen, maar deze onder het algemene tarief te brengen. De ministeriële resolutie die de vrijstelling regelt, zal worden ingetrokken. Het argument daarvoor is dat de Europese Commissie tegen die vrijstelling een procedure op grond van artikel 169 – Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap – is begonnen en deze naar verwachting van de regering

¹ Samenstelling:

Leden: Koning (VVD), voorzitter, Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), Paulis (CDA), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), Witteveen-Hevinga (PvdA), M. Zijlstra (PvdA), A. de Jong (PvdA) en Kersten (PvdA).
Plv. leden: Blaauw (VVD), Lansink (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Schoots (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Schartman (CDA), De Leeuw (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA), Lonink (PvdA) en Van Otterloo (PvdA).

zal winnen. Zij vroegen een nadere toelichting op de argumenten van de Commissie in deze procedure en op de redenen waarom de regering die argumenten zwaarwegend genoeg acht om in die procedure Nederland te zien verliezen. Vervolgens vroegen zij of de argumenten van de Commissie er tevens toe zullen leiden dat ook een verlaagd tarief aangevochten zal worden. Wat behelst het EG-harmonisatievoorstel exact op dit punt en hoe handelen andere lidstaten thans ter zake?

Wat is de relatie tussen dit wetsvoorstel en de intrekking van de resolutie?

De leden van de V.V.D.-fractie hadden niet met genoeg kennis genomen van de inhoud van het onderhavige wetsvoorstel. Zij betreurden de indiening daarvan.

Weliswaar moet aan de regering worden toegegeven dat het algemene tarief regel is en dat het verlaagde tarief uitzondering behoort te zijn. Maar naar hun indruk komt de regering met dit wetsvoorstel in strijd met uitspraken van de zijde van de Kamer dat gepoogd dient te worden arbeidsintensieve dienstverlening in het verlaagde tarief onder te brengen. De regering heeft harerzijds de toezegging gedaan deze aangelegenheid in «Brussel» ter sprake te brengen. De eerste vraag die deze leden derhalve wilden stellen is, wat op dit ogenblik de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de wensen van de Kamer op dit terrein. Hieraan aansluitende veroorloofden deze leden zich de stelling, dat de diensten welke thans hun vrijstelling verliezen dan wel van het verlaagde naar het algemene tarief worden overgebracht, gerekend kunnen worden tot de intensieve dienstverlening. Deze leden ontvingen gaarne een uitgebreide uiteenzetting van de zijde van de regering met betrekking tot dit punt en de consistentie van het tot nu toe ingenomen standpunt met betrekking tot de intensieve dienstverlening wat de regering aangaat daarin uitmondende, dat zij bereid was deze aangelegenheid in E.G.-verband ter sprake te brengen. Het is derhalve nog maar de vraag – gelet op de ongetwijfeld krachtige wijze waarop de regering het standpunt van de Kamer in de Brusselse onderhandelingen verdedigt – of in de toekomst de E.G. zal besluiten de intensieve dienstverlening en derhalve ook de onderhavige diensten in het verlaagde tarief onder te brengen. Zou dit het geval zijn, dan zou daarvan zogenaamd jojo-beleid het gevolg zijn: eerst verhogen en daarna wederom verplicht verlagen. Zou het daarom geen aanbeveling verdienen in ieder geval vooralsnog de vrijstelling te laten voor wat zij is en de onderbrenging in het verlaagde tarief te handhaven?

Dit klemt naar het oordeel van deze leden te meer, omdat de diensten van advocaten en procureurs, gerechtsdeurwaarders en notarissen in het algemeen kostbaar zijn en dus ook een tariefsverhoging welke het gevolg is van deze verhoging, zwaar weegt voor in het bijzonder particulieren die daarvan noodgedwongen gebruik moeten maken. Dit achtten deze leden moeilijk verdedigbaar.

Overigens meenden deze leden te weten, dat de ambtsvoorganger van de staatssecretaris de Koninklijke Notariële Broederschap heeft toegezegd de bestaande vrijstelling, ondanks de uitspraak van het Europese Hof, te handhaven en de door deze uitspraak verplichte BTW-afdracht voor deze diensten voor rekening van het Rijk te nemen. Naar hun oordeel kan de regering derhalve in de Hof-uitspraak zelf, die Nederland niet verplicht om de vrijstelling op te heffen maar wel om de verplichte zogenaamde eigen-middelen-afdracht aan «Brussel» te doen geschieden, gelet op de toezegging van de ambtsvoorganger geen argument vinden om de bestaande vrijstelling te beëindigen. Daarvoor is minimaal een overleg met de Broederschap nodig waarin de toezegging

van de ambtsvoorganger uitdrukkelijk wordt ingetrokken. Het gevaar bestaat evenwel, dat het notariaat de regering van woordbreuk zal beschuldigen. Ook daarom is dit overleg dringend noodzakelijk.

De leden van de fractie van D66 hadden kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. In de memorie van antwoord merkt de regering op dat het wetsvoorstel strookt met het door de Europese Commissie in het kader van de totstandkoming van de Interne Markt ingediende voorstel voor een richtlijn van de Raad tot aanvulling van het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde en tot wijziging van Richtlijn 77/388/EEG – onderlinge aanpassing van de BTW-tarieven (PbEG 1987 C 250/2).

Vervolgens stelt de regering dat het richtlijnvoorstel niet voorziet in een verlaagd tarief voor rechtskundige diensten en dat tijdens het tot nu toe in EG-verband gevoerde overleg over de harmonisatie van de tariefindeling naar voren is gekomen dat de meerderheid van de Lid-Staten zich kan verenigen met het toepassen van het algemene BTW-tarief op de onderhavige diensten.

De leden van de D66-fractie vroegen wanneer de voorgestelde richtlijn in werking zal treden. Kan de regering een overzicht verstrekken van de Lid-Staten welke zich een voorstander hebben getoond van het toepassen van het algemene BTW-tarief op de rechtskundige diensten van advocaten en procureurs?

Deze leden merkten op dat door inwerkingtreding van het wetsvoorstel een verhoging van de belastingdruk zal ontstaan voor de afnemers van de in het wetsvoorstel aan de orde zijnde diensten, die geen recht hebben op aftrek van de aan hen in rekening gebrachte omzetbelasting. De Koninklijke Nederlandse Broederschap wijst in zijn brief aan de minister en de staatssecretaris van Financiën van 17 september 1990 onder andere op het feit dat zowel voor het algemeen belang als voor het belang van de justitiabele – en in het bijzonder voor de minder draagkrachtigen onder hen – altijd heeft gegolden dat voor het opmaken van testamenten, voogdijregelingen en samenlevingscontracten geen financiële drempel behoort te bestaan.

De leden van de D66-fractie vroegen de regering nader op dit punt in te gaan.

2. Financiële gevolgen

De leden van de P.v.d.A.-fractie stelden vast dat volgens de memorie van toelichting de opbrengst van het intrekken van de resolutie structureel f 70 miljoen is. Het overzicht van de financiële gevolgen voor de rijksbegroting vermeldt f 80 miljoen extra ontvangsten ten gevolge van het wetsvoorstel. Resulteert de overige f 10 miljoen uit de overbrenging naar het algemene tarief van de rechtskundige diensten van advocaten en procureurs, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie. Vervolgens worden de gevolgen voor de Justitiebegroting geraamd op ongeveer f 35 miljoen structureel hogere uitgaven.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen een nadere toelichting op die gevolgen en de berekening van de hoogte. Welke gevolgen heeft het voorstel voor de kosten van rechtshulp voor de burger in het algemeen en in de gevallen waarin rijksbijdragen worden verstrekt? Wanneer wordt de Justitiebegroting aangepast en welk artikel(onderdeel) betreft dit?

II. Artikelen

Artikel II

In verband met de overgangsbepaling vroegen de leden van de C.D.A.-fractie hoe gehandeld dient te worden bij een dienst die over het jaar heenloopt. Zij dachten hierbij als voorbeeld aan de opdracht verstrekt aan een advocaat tot begeleiding van een echtscheiding. Is de regering van oordeel dat in zo'n situatie de te zijner tijd uit te brengen declaratie, nadat de scheiding tot stand is gekomen, mag worden gesplitst of is in een dergelijke situatie niet sprake van een dienst die eerst na voltooiing van de opdracht geacht wordt te zijn verricht?

De voorzitter van de Commissie,
Koning

De griffier van de Commissie,
De Gier